

No: 1867 – Menş e Adı

UŞAK SUSAMI

Tescil Ettiren

UŞAK TİCARET VE SANAYİ ODASI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 17.03.2025 tarihinden itibaren korunmak üzere 16.06.2026 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1867
Tescil Tarihi	: 16.06.2026
Başvuru No	: C2025/000083
Başvuru Tarihi	: 17.03.2025
Coğrafi İşaretin Adı	: Uşak Susamı
Ürün / Ürün Grubu	: Susam / Yiyecekler için çeşni/lezzet vericiler, soslar ve tuz
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Uşak Ticaret ve Sanayi Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Sarayaltı Mah. Kılcan Cad. No: 1 Merkez UŞAK
Coğrafi Sınır	: Uşak ili
Kullanım Biçimi	: Uşak Susamı ibaresi ve menşe adı amblemi, ürünün veya ambalajının üzerinde yer alır. Ürünün veya ambalajının üzerinde kullanılmadığında, Uşak Susamı ibaresi ve menşe adı amblemi işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Uşak Susamı; Latince tür adı *Sesamum indicum* L. olan Pedaliaceae türüne giren bitkilerin tekniğine uygun olarak tohumlarının hasat edilmesi, işlenmesi ve kurutulması ile elde edilen yağlı tohumlar sınıfında yer alan bir tarım ürünüdür. Uşak Susamı; öğütülmemiş baharat sınıfında yer alır ve bu şekilde piyasaya arz edilir.

Uşak ilinin iklim ve toprak özellikleri, Uşak Susamı ürün veriminin ve yağ oranının yüksek olmasını sağlar. En iyi ürün verimi ve kalite; drenajı iyi, orta bünyeli, organik maddece zengin, humuslu, kumlu-killi ve alüvyal özelliğe sahip hafif topraklarda gerçekleşir.

Uygun iklim ve yetiştiricilik koşullarında Uşak Susamında yağ verimi %55'e kadar çıkabilir. Uşak ilinde susam tarımının yapıldığı tarım alanlarının özellikle gece ve gündüz sıcaklık farklarının optimum seviyede olması bu yağ oranının oluşmasına yardımcı olur. Bu nedenle; Uşak Susamında, yüksek yağ oranı içeriği, ürünün katma değerini, fiyatının yüksek olmasını belirleyen en önemli parametredir.

Uşak Susamında; bin dane ağırlığı 2-4 g aralığında, rutubet miktarı en çok %8'dir. Uşak Susamı, nispeten cevizimsi bir tat ve aromaya sahip olup kavrulduğunda bu aroma özelliği daha belirgin bir hale gelir.

Uşak Susamı; fırıncılık ve unlu mamuller başta olmak üzere, tahin, susam ezmesi, helva, çeşitli tatlı ve yemeklerin yapımında, ayrıca susam yağı üretiminde ve tohumluk olarak yaygın şekilde kullanılır.

Uşak Susamının elde edildiği susam bitkisi ortalama 1 m boyunda, geniş, oval, yeşil renkli ve tüylü yapraklara sahiptir. Çiçekleri beyaz ve/veya pembe renklidir ve bitki boyunca kademeli olarak açar. Tohumları kabuklar ile sarılı, yüzeyleri pürüzsüz ve parlaktır. Susam bitkisinde meyveler kapsül olarak adlandırılır. Kapsüller silindirik veya hafif yassı şekilde olup her bir kapsül onlarca tohum içerir. Olgunlaştığında kahverengiye dönen kapsüller çatlamaya başlar.

Uşak Susamına ait bazı fenolojik ve pomolojik özellikler aşağıda verilmiştir:

Yaprak Yapısı	Geniş, oval şekilli, yeşil renkli ve tüylü yüzey yapısına sahiptir.
Çiçeklenme	Çiçekler beyaz veya pembe renklidir; bitki boyunca kademeli olarak açar.
Çimlenme Süresi	Toprak sıcaklığı 12 °C üzerinde olduğunda ortalama 1 hafta içinde çimlenme başlar.
Vejetasyon Süresi	İklim koşullarına göre 90-120 gün.
Olgunlaşma Belirtisi	Alt yapraklar sararır, kapsüller kahverengileşmeye başlar.
Hasat Zamanı	Ana ürün: Ağustos ve eylül ayları İkinci ürün: Ekim ayı
Tohum Büyüklüğü	Küçük, yassı ve oval şekillidir.
Tohum Rengi	Beyaz-sarı veya kahverengi renk ve tonlarındadır.

Üretim Metodu:

Uşak Susamı yetiştiriciliği ve üretim metoduna sırasıyla aşağıda yer verilmiştir:

İklim ve Toprak İstekleri: Susam bitkisi toprak isteği bakımından fazla seçici olmamakla birlikte, drenajı iyi, orta bünyeli, organik maddece zengin, kumlu-killi, alüviyal hafif topraklarda iyi yetişir. Humuslu topraklarda da iyi gelişmesine karşın; fazla killi-kireçli, çok çakıllı ve çok su tutan topraklarda iyi gelişim gösteremez.

Susam tohumları oldukça küçük olduğundan iyi bir tohum yatağı hazırlanması, susamdan önce yetiştirilen bitkilerin artıkları, sap vb. tarladan uzaklaştırılması, toprağın sürüme uygun hale getirilmesi dolayısıyla ekim işlemlerinin öncesinde toprak hazırlığı önem arz eder. Sonbaharda yapılan derin sürüm ile toprak havalandırılır ve ilkbaharda yüzey tırmık, diskaro vb. uygun tarım alet ve ekipmanları ile toprak düzeltilir.

Susam bitkisi sıcak ve kurak iklim koşullarına dayanıklıdır. Ekim için toprak sıcaklığının 12 °C'yi geçtiği dönemler tercih edilir. Susam bitkisi; gece ile gündüz arasındaki yüksek sıcaklık farklarından olumsuz etkilenmekte ve gelişme süresi uzayabilmektedir.

Ekim Yöntemleri: Susam tohumları ekim yapılacak alanın iklim ve toprak koşulları dikkate alınarak tarlaya ekilir. Ekim işlemleri; elle veya mibzer vb. uygun tarım alet ve makineleri kullanılarak gerçekleştirilir. Özellikle mibzer vb. kullanımı sayesinde düzenli bir ekim ve bitki dağılımı sağlanır ve böylelikle tohum israfı en aza indirgenir. Bu yöntemde sıra arası ortalama 50 cm, sıra üzeri ortalama 15 cm mesafe bırakılarak dekar başına ortalama 300 gram kadar tohumluk kullanılır. Susam yetiştiriciliğinde ideal ekim derinliği 2,5-4,0 cm aralığıdır.

Ekim işlemlerinin mümkün olduğunca günün erken saatlerinde yapılmasına, çok sıcak ve rüzgârlı hava koşullarında ekim yapılmamasına özen gösterilmelidir.

Ekim nöbeti (rotasyonu) açısından, susam genellikle buğday, arpa vb. tahıllar ile bölgenin ürün desenine göre uygun bitkilerinden sonra ikinci ürün olarak ekilir. Ana ürün için nisan-mayıs ayları, ikinci ürün için ise temmuz ayında ekim yapılması uygun olur. İkinci ürün ekimi, tahıl vb. hasadından sonra gerçekleştirilir ve böylelikle yaz sıcaklıklarına uygun bir şekilde erken hasat imkânı sunar.

Gübreleme: Susam bitkisi yetiştiriciliğinde gübreleme uygulamalarının toprak analizi sonuçlarına göre yapılması tavsiye edilir. Bitkinin ihtiyaç duyduğu besin elementleri doğru miktarda ve zamanda verilmelidir.

İlk olarak, ahır veya çiftlik gübresi vb. kullanılarak organik gübreleme yapılması önerilir. Sonbaharda yapılan derin sürüm öncesi gübreleme yapılarak toprağın organik madde içeriği artırılır. Dekar başına ortalama 2 ton kadar organik gübre kullanımı idealdir.

Kimyasal gübrelemede ise azot, fosfor ve potasyum gibi temel besin elementlerin toprağa kazandırılması ön plandadır. Tekniğine uygun bir şekilde fosforlu gübrelerin ekim öncesinde, azotlu gübrelerin ise ekim sırasında veya bitki gelişim döneminde uygulanması tavsiye edilir.

Sulama: Uşak ilinin karasal iklim özellikleri nedeniyle sulama, özellikle kurak geçen dönemlerde bitkinin gelişimi ve tohum verimi için kritik bir öneme sahiptir.

Susam bitkisi, su tüketimi fazla olmayan bir bitkidir. Genel itibariyle sulamaya çimlenme ve çiçeklenme döneminde ihtiyaç duyar. Bu dönemlerde toprağın yeterli nem seviyesine sahip olması, bitkinin büyüme hızını ve tohum verimini doğrudan etkiler. Çimlenme döneminde toprak nemi düşükse, çimlenmeyi desteklemek için ilk sulama yapılır. Ekimden hemen sonra yapılan ilk can suyu uygulaması, tohumların düzenli ve hızlı bir şekilde çimlenmesini sağlar. Bitki büyüme döneminde toprak nemi düzenli olarak kontrol edilmeli ve kuruma belirtileri görüldüğünde yeteri kadar sulama yapılmalıdır. Sulama sıklığı, toprak yapısına, hava koşullarına ve yağış miktarına bağlı olarak değişiklik arz eder.

Sabah erken saatlerde veya akşamüstü yapılan sulama, suyun buharlaşmasını azaltarak daha verimli bir sulama yapılmasına olanak sağlar.

Zirai Mücadele: Susam bitkisi yetiştiriciliğinde zirai mücadele, bitkinin sağlıklı gelişimi ve tohum verimi için önemlidir. Bitki zararlıları ve hastalıklarla mücadelede; entegre mücadele ve/veya çevre dostu yöntemler öncelikli olarak tercih edilmelidir.

Yabancı ot mücadelesi, susamın erken gelişim döneminde oldukça önemlidir. Yabancı ot, bitki zararlıları ile bitki hastalıkları ile mücadelede; biyolojik mücadele yöntemleri veya gerektiğinde ilgili mevzuata uygun bitki koruma ürünleri kullanılabilir.

Ayrıca toprağın iyi drenajı, toprak sterilizasyonu, tarlada bitki artıklarının bırakılmaması, toprağın iyi işlenmesi, uygun münavebe uygulamaları, uygun tohumluk seçimi gibi hususlar zirai mücadelede etkili olabilecek başlıca kültürel önlemlerdir.

Ürün Hasadı ve Hasat Sonrası İşlemler: Ürün hasadına genellikle bitki kapsüllerinin renginin kahverengiye dönmeye başlamasıyla karar verilir. Bitkide yaprakların sararması, dökülmeye başlaması ve kapsüllerin kahverengiye dönmesi hasat için olgunlaşma belirtisidir.

Ana ürün hasadı genellikle ağustos-eylül aylarında, ikinci ürün hasadı ise ekim ayında gerçekleştirilir.

Hasat elle veya makine ile gerçekleştirilir. Elle hasatta; bitkiler köklerinden sökülerek veya kesilerek demetler haline getirilir ve kurutulmaya bırakılır. Makine ile hasatta; uygun tarım alet ve ekipmanları kullanılarak daha hızlı ve verimi yüksek bir şekilde ürün toplanabilir.

Hasat sonrası susam taneleri nem oranının düşürülmesi için kurutulmalıdır. Güneşte kurutma kullanılan en yaygın yöntemdir. Güneşte kurutmada susamlar temiz bir zemin, tente, kerevit vb. üzerine serilerek kızırganın olmaması için ara sıra ters düz edilmek suretiyle düzenli aralıklarla çevrilir. Ayrıca daha hızlı ve kontrollü bir kurutma için tekniğine uygun olarak modern kurutma teknikleri, kurutma makineleri, fırınları vb. kullanılabilir.

Kurutma işlemi tamamlandıktan sonra susamlar ayıklanır, elenir ve sınıflandırılır. Ayıklama sırasında yabancı maddeler, istenilmeyen bitki parçaları, bozuk tane vb. ayrılır. Elde edilen susamlar sınıflandırılarak depolanır veya piyasaya arz gönderilir.

Kurutma ve sınıflandırmanın yapılacağı alanın, kullanılan alet ve ekipmanların temiz olması ve susamların herhangi bir kontaminasyona ve bulaşmaya karşı korunması ve kontrol edilmesi önem arz eder.

Depolama ve Muhafaza Koşulları: Uşak Susamının; kuru, serin, temiz ve kokulardan arı ortamlarda ve depolarda muhafaza edilmesi ürün kalitesinin korunması açısından önemlidir.

Depolama alanı serin, kuru ve iyi havalandırılmış olmalı; istenilmeyen nem, sıcaklık artışı ve haşere vb. riskine karşı önlemler alınmalıdır.

Piyasaya Arz: Uşak Susamı; dökme olarak ya da gıda ile temasa uygun ambalajlar içerisinde ilgili gıda mevzuatına uygun etiket bilgileri ile tüketiciye arz edilir. Ürünün asgari teknik ve hijyenik koşullarda ambalajlanması sağlanır.

Denetleme:

Denetimler; Uşak Ticaret ve Sanayi Odası koordinatörlüğünde; Uşak Ticaret ve Sanayi Odası, Uşak İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile Uşak Ticaret Borsasının katılımıyla en az 3 kişiden oluşan denetim merci tarafından gerçekleştirilir.

Denetim yılda en az bir kere yapılır. Şikâyet üzerine veya gerekli görülen hallerde ayrıca denetim yapılabilir. Yapılan denetimler; 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu uyarınca raporlanarak her yıl düzenli olarak Uşak Ticaret ve Sanayi Odası tarafından Türk Patent ve Marka Kurumuna sunulur.

Denetime esas kriterlere aşağıda yer verilmektedir:

- Uşak Susamı ibaresi ve menşe adı amblemi kullanım biçiminin uygunluğu,
- Uşak Susamı üretim metodunun uygunluğu,
- Uşak Susamının; hasadı ve hasat sonrası işlemlerinin uygunluğu,
- Uşak Susamının; depolanması, muhafaza koşulları ile piyasaya arzının uygunluğu.

Denetim sırasında tespit edilen uygunsuzluklar ile alınması gerekli tedbirler denetlenen ilgili kişi, kurum veya kuruluşa bildirilir. Denetim merci, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.